

Jaarverslag van de Werkgroep Amsterdam van het Cuypersgenootschap 2014

In het verslagjaar is de werkgroep vijf keer bijeengekomen en wel op 6 februari, 3 april, 12 juni, 28 augustus en 28 oktober. Voorzitter was David Mulder, secretaris Edzard Lisser die met ingang van het nieuwe jaar deze gewichtige taak heeft overgenomen van Jan Filedt Kok. De overige leden waren (op alfabetische volgorde): Bonny Alberts, Jenny Bierenbroodspot, Ludy Giebels, Alex Hendriksen, Guido Hoogewoud, Jan Filedt Kok, Wim Nypels, Margriet de Roever, Vladimir Stissi.

Voor versterking van de werkgroep heeft zich in 2014 één kandidaat aangemeld, welke zich echter door een nieuwe dienstbetrekking in het buitenland plotseling moest terugtrekken. De werkgroep oriënteerde zich verder maar zonder succes op het aantrekken van actieve nieuwe leden voor de werkgroep.

Ter vergadering zijn uiteenlopende acties behandeld.

-Lopende zaken:

PKN-kerk De Ark, Van Ollefenstraat: rechtszaak verloren, achterzijde van de kerk, een gemeentelijk monument, gesloopt ten behoeve van appartemententoren;

-Sweelinckstraat 22: pand met historisch winkelinterieur en pui is op verzoek van CG aangewezen als gemeentelijk monument;

-Sacramentskerk, Kometensingel (monumentaanvraag 2008): eigenaar Stadgenoot heeft in oktober een sloopaanvraag ingediend voor de kerk; hierdoor is het Stadsdeel gedwongen werk te maken van onze monumentaanvraag. Besluit verwacht medio 2015.

-Sloopdreiging Valckx en Van Kouteren-orgel in de Nassaukerk, De Wittenkade. Het CG heeft in 2013 een zienswijze ingediend tegen de voorgenomen sloop; omdat de kerk een gemeentelijk monument is en het orgel nagelvast onderdeel daarvan, diende het o.i. behouden te blijven; het stadsdeel besloot in 2014 uiteindelijk de aangevraagde vergunning niet te verlenen, daarin gesteund door een uitspraak van de bezwaarschriftencommissie van het stadsdeel.

-Vondelstraat 81-83-85; aanvraag tot plaatsing op gemeentelijke monumentenlijst door CG in 2011 wegens dreigende sloop van waardevol interieur van nummer 83. Interieur kort daarna gedeeltelijk gesloopt; bezwaar van de eigenaar tegen aanwijzing; in 2014 definitief aangewezen na aanpassing redengevende beschrijving op verzoek van eigenaar nummer 83.

-Nieuwe acties:

Eerste Boerhaavestraat: historisch winkelinterieur uit 1922 in gemeentelijk monument is zonder vergunning gedeeltelijk gesloopt; het CG heeft in juni om handhaving cq. herstel in oude toestand gevraagd, de werkzaamheden zijn stilgelegd, medio december nog steeds geen nieuws.

Nieuwe Monumentaanvragen:

-Huis van Bewaring II, Havenstraat (dd. 15 mei 2014); gevangenis met dienstwoningen, ontworpen 1888 door Rijksbouwmeester W.C. Metzelaar (1848-1918) en opgeleverd in 1891. In het kader van het Gemeentelijk Monumentenproject (inventarisatie van

waardevolle architectuur uit de periode 1850-1940) is het complex overgeslagen. Hoewel de woningen van directeur, adjunct-directeur en adjunct-directrice en een gedeelte van de ommuring zijn verdwenen is de gevangenis zelf nog vrij gaaf bewaard en voor Amsterdam typologisch zeldzaam specimen. Bovendien zijn de belendende bewaarderswoningen eveneens behouden gebleven – daarmee is er desondanks sprake van hoge ensemblewaarde.

-Mozeshuis, Waterlooplein/Jodenbreestraat (dd. 13 juni 2014; i.s.m. Heemschut); gebouwd ter vervanging van de pastorie van de Mozes en Aaronkerk en ontworpen door architect Sier (P.H.) van Rhijn (1922-1989); ontwerp- en bouwjaren: 1962-1969. Belangrijk werk uit het oeuvre van een bekroond architect en een geslaagd voorbeeld van een moderne invulling in een historische omgeving (welke nadien helaas grotendeels verdwenen is). Tevens van belang vanwege de cultuurhistorische cq. maatschappelijke betekenis van het Mozeshuis in de jaren '70 en '80 van de twintigste eeuw.

-Langhouthallen Oostenburg/Storkterrein (dd. 9 juli 2014). Sloop dreigt ten behoeve van woningbouw door eigenaar Stadgenoot. De hallen vertegenwoordigen hoge ensemblewaarde in samenhang met de overige industriële bebouwing op Oostenburg, zijn bovendien zeldzaam behouden voorbeeld in oeuvre van de architect Langhout. Positieve adviezen van BMA/CWM betwist door Stadgenoot. Uitkomst herbestemmingsonderzoek en besluit stadsdeel verwacht medio 2015.

-Van Swindentheater, Eerste Van Swindenstraat (dd. 15 oktober 2014); bioscooptheater van de architecten Jan Wils en Oscar Rosendahl (1935-1936). De bioscoop, gesloten in 1966, is kort daarna tot garage verbouwd waarbij interieur en deel van het exterieur gewijzigd werden. In 1974 verbouwd ten behoeve van een filiaal van de firma Zeeman. Thans dreigt verbouwing tot appartementen waarbij de restanten van het interieur dreigen te verdwijnen.

Excursies/Open Monumenten Weekeinde

-In het *Open Monumentenweekeinde* op zaterdag 12 en zondag 13 september zijn vier wandelingen georganiseerd in de buurt tussen Rhijnspoorplein en Frederiksplein (twee wandelingen per dag, duur ca. 1 uur). Mede dankzij het fraaie weer waren de wandelingen een groot succes. De wandelingen leidden langs architectuur en stedenbouw van deze bijzondere wijk waarvan de aanleg op initiatief van arts en filantroop Samuel Sarphati begon. Er is uitvoerig stilgestaan bij de invloed van het Rhijnspoorstation op de ontwikkelingen en de bijzondere structuur van de wijk. Ook is aandacht geschonken aan de diverse gebouwentypen die hier op een klein gebied aan te treffen zijn, alsmede de latere ontwikkelingen die het gezicht van de buurt heden ten dage bepalen.

-*Najaarsexcursie*: wandeling door de 'oude' Indische Buurt op zondag 28 september. Tijdens de excursie wandelden de deelnemers langs voorbeelden van particuliere- en corporatiebouw en werd ook stil gestaan bij diverse gebouwen van Publieke Werken (scholen, rioolgemaal) en de hulpkerk St. Gerardus Majella. David Mulder en Carol Schade voorzagen de deelnemers van de nodige toelichtingen; tijdens de wandeling ontstond bovendien een levendige interactie tussen de aanwezigen naar aanleiding van hetgeen ter sprake kwam en te zien was. De wandeling duurde ca. 2 uur. De excursie

werd voorafgegaan door een korte jaarvergadering van de werkgroep Amsterdam, waarbij de aanwezige leden op de hoogte werden gesteld van de acties van de werkgroep.

Nieuwsbrief

Voor de Amsterdamse leden heeft de werkgroep in de zomer een digitale nieuwsbrief verspreid waarin de actualiteiten met betrekking tot de belangrijkste acties op een rij zijn gezet, en de beide excursies werden aangekondigd. Tevens is gewezen op de ontwikkelingen met betrekking tot de Van der Pekbuurt in Amsterdam Noord en de voormalige tramremise in de Kwakersstraat ('De Hallen') in Oud-West.

David Mulder